

Jelentések tükrében

A Napi Operatív Információs Jelentéseket (NOIJ) 1979. január 2. és 1990. január 12. között készítették a rendőr-főkapitányságok állambiztonsági szervei, a III/I. (Hírszerző), III/II. (Kémelhárító), III/III. (Belső reakció elhárító), III/IV. (Katonai elhárító) Csoportfőnökségek, a postai küldemények ellenőrzését ellátó III/3. osztály és esetenként a szocialista tömb más elhárító szervezetei. Híryanagait a III. Főcsoportfőnökség Operatív Koordináló, Ellenőrző és Titkárságai Osztályának küldték meg (1983. második felétől ez Állambiztonsági Miniszterhelyettesi Titkárság néven működött). A beérkezett alapjelentésekből itt állították össze a főcsoportfőnökség összefoglalóját. Ezek az információs anyagok a belügyi vezetés tájékoztatását látták el.

Az ún. összefoglaló jelentések végén zárójelben a jelentést küldő szervezet megjelölése található. Több alkalommal szerepel az egyes híryanagok előtt különböző kódjelzés, amely az információ megszerzésének módját jelölte (HMB: titkos megbízott, HMT: titkos munkatárs, HK: hivatalos kapcsolat, ASZA: állambiztonsági tisztek megállapításai, értesülései, TA: telefonlehallgatás, K/3: postai küldemények operatív ellenőrzése).

Válogatásainkban nem feltétlenül a teljes napi jelentést, hanem annak csak bizonyos pontjait közöljük. Nem a nyilvánosság szándékával szervezett események, magánbeszélgetések szereplőinek nevét monogramjukkal helyettesítjük.

A jelentések – elvileg legalábbis – egységes szempontrendszer alapján készültek, így megtudhatjuk belőlük, hogy az állambiztonság figyelme kikre és mire terjedt ki, az ország életének milyen momentumait tartotta fontosnak feljegyezni. Így néztek ki a nyolcvanas évek állambiztonsági tükrében. Ám a dokumentumok meglehetősen korlátozott horizontja arra is figyelmeztet, hogy azok inkább szólnak a nyolcvanas évekbeli politikai rendőrségről, mint magáról „az” évtizedről. Mindenesetre arra kiválóan alkalmasak, hogy a nyolcvanas éveket át- és megélők összehasonlíthassák: saját tapasztalataik mennyiben tértek el a hatalométól.

Orbán-Schwarzkopf Balázs

COCOM-tól a SZETÁ-ig, Kadhafitól a Vörös Brigádokig Napi Operatív Információs Jelentések, 1982. január–március

E közleményben a 25 éve, 1982 első negyedévében keletkezett mintegy 2000 oldalnyi állambiztonsági jelentésből válogatunk.

A 80-as évek elejére a nyugat a fegyvergyártáshoz szükséges technikai berendezések előállításában, felszerelések kereskedelmében, a tudományos-technikai fölény biztosításában egyre nagyobb előnyre tett szert, és a megszerzett vezető szerepét igyekezett meg is tartani. Ezért hozták létre a védett termékek körét, az úgynevezett COCOM-listát. Ebben a listában nem feltétlenül fegyvereket kell keresnünk, hanem olyan eszközöket – a jelentések alapján elsősorban elektronikai termékeket, műszereket –, amelyeket kisebb-nagyobb átalakításokkal lemásolva, esetleg átalakítás nélkül fegyverekbe, bizonyos katonai eszközökbe be lehetett építeni. Az itt olvasható információs anyagok alapján úgy tűnik, hogy a listán szereplő termékek beszerzése a magyar vállalatoknak nem okozott különösebb nehézséget. Mintha az Egyesült Államok tisztaban is lett volna a rendelkezések kijátszhatóságával, ezért célja inkább az lehetett, hogy nehezítse és drágítsa ezeknek termékek beszerzését (hiszen gyakran közvetítőket kellett közbeiktatni), miközben a szocialista országoknak nyújtott hitelek korlátozásával (hitelnyújtás, kamatpolitika) megpróbálta a pénzügyi mozgásterüket beszűkíteni.

Magyarországon – a blokk többi államához viszonyítva legalábbis – nyugodt volt a helyzet. Az adósságállomány növekedése belpolitikailag még nem érezte túlzott mértékben a hatását – legalábbis az első három hónapra vonatkozó jelentések ezt a látszatot keltik. Az évnek erre az időszakára esik a hagyományos március 15-i megemlékezés, de az összefoglaló jelentésekben talán csak két pont foglalkozik ezzel,

vélhetően azért, mert jelentősebb atrocitásokra nem került sor. Ellenzéki szempontból – felsorolásszerűen – említhető: zajlanak a „Repülő Egyetem” előadásai, ekkor válik ismertebbé a – többek mellett – Molnár Tamás által vezetett Inconnu, megkezdődnek Pártay Tivadar „Lázláng” című munkájának a müncheni Újváry-Griff Verlag gondozásában való kiadási előkészületei, a Szegényeket Támogató Alap (SZETA) lengyelországi gyermekek üdültetésének támogatására gyűjtőakciót folytat. 1982. január 2-án, 59 éves korában meghalt Bali Sándor 56-os forradalmár, akinek a temetése sok száz, a hivatalos állásponttal ellentétes nézetet valló személyt, politikai elítéltet mozgatott meg. És természetesen az egyetemi ifjúság is reflektál a körülötte zajló eseményekre.

Az állambiztonsági szervek fokozódó érdeklődést mutattak a különböző budapesti művelődési objektumokban alakuló CB-klubok iránt, ugyanis néhány klubtag a Szabad Európa Rádió (SZER) adásait sugározta az éterbe, ráadásul tájékoztatták egymást a rendőrség kihelyezett sebességmérő berendezéseiről, de előfordult, hogy katonák titkot tartalmazó információt tárgyaltak rajta, amit polgári személyek jeleztek. A nagyteljesítményű adóvevők alkalmasak voltak a határokon átívelő kommunikációra is, ezért a BRFK, a Vám- és Pénzügyőrség és a III/II és III/IV Csoportfőnökségek egyaránt foglalkoztak e kérdéskörrel. Egyébként az illegális és a bejelentett CB-készülékek száma nem érte el a 10.000 darabot.

A katolikus egyház vonatkozásában az állambiztonság figyelemmel kísérte Bulányi György tevékenységét. Az ő esete ugyan túllép a vizsgált időintervallumon, viszont e rövid időszak alatt is rendkívül tanulságos. Az egyház alulról történő megújításáért küzdő papot nemcsak az állam, hanem a Magyar Katolikus Egyház (vezetése), sőt a Vatikán is támadta nézetei miatt. Pedig, ahogy Kovács László, a hivatásától fél évre eltiltott kántor Lékai bíboros előtt felolvasott petíciójában megfogalmazta: „az állam és az egyház közötti jó viszony nem lehet az egyházvezetés alapelve, mivel az ateizmus a vallás halálára tör és csak annyi életteret enged, amennyi az érdekeit nem sérti” – áll a Komárom megyei állambiztonsági szerv 1982. március 19-i 24. számú jelentésében.

Azonban a kádári politikai rendőrség figyelme összes egyházra kiterjedt. Különösen fontosnak tartották a különféle zsidó szervezetek és személyek ellenőrzését, az estleges fellazító tevékenységüket és a szélsőségesnek vélt (például cionista) megnyilvánulásukat. Ebben a válogatásban még a Jehova Tanúi vallási szektáról is olvashatunk.

Szaddam Husszein embereinek magyarországi aktivitása felkeltette a hazai elhárítás érdeklődését. Ezek közül az iraki kommunisták lejáratása egy kommunista államban, a kurdok elleni akciók szervezése érdekében hazánkba érkező személyek és Ahmed Salman Talal elrablása érdemel említést, miközben országunk és Irak között élénk diplomáciai egyeztetések zajlottak.

Feltűnően sok jelentés foglalkozik Ghánával. Afrikai viszonylatban nem különösebben egyedi történet ez – egy katonai vezető puccsal átvette a hatalmat, ami polgárháborúhoz vezetett, az egyik oldal a Szovjetunió és csatlósai, a másik az NATO-országok barátságát kereste és várta a külső anyagi, katonai-szakmai és politikai segítséget –, mégis a magyar állambiztonság meglepő alapossággal tájékoztodik és tájékoztat.

A Líbiára vonatkozó dokumentumok közül kiemelkedik Muammar al-Kadhafi líbiai vezető által írott „Zöld Könyv” sorsát követő jelentés. A könyv terjesztését a Líbiai Népi Iroda (tulajdonképpen a nagykövetség) végezte, általában postai úton, de előfordult, hogy egy megbízott autóval megjelent a kiválasztott intézmény előtt és egyszerűen csak leadta a portán. A legtöbb felsőoktatási intézménynek jutott e munkából, így begyűjtése országos méretűvé vált. (Bár nem közlöm, megjegyzem, valamiféle életet vihetett a Szabolcs-Szatmár megyei állambiztonsági szerv unalmasnak látszó hétköznapjaiba, hiszen a tárgyalt időszakban leadott összesen két darab jelentés egyike éppen az ottani főiskolára eljuttatott könyvekről szolt.)

Erre az időszakra esik a Dozier-ügy is. James Dozier amerikai tábornokot, NATO-tisztet a Vörös Brigádok 1981. december 17-én rabolta el Veronában, majd 42 nappal később az olasz terrorelhárító egységek szabadították ki Padovában. Elrablásával kapcsolatosan néhány hír bekerült az operatív információs jelentésekbe.

Dokumentumok:

1. Az 1982. évi 4. számú összefoglaló jelentésből, 1982. január 6.

6.

A bizalmas nyomozás alatt tartott „Barát” [Konrád György] és „Molnár” [Kis János] kísérletet tett egy szorosabb kapcsolat kialakítására a Bulányi György vezetése alatt álló illegális egyházi csoporttal.

Bulányi szerint a kapcsolat nem felel meg az ő célkitűzéseinek, mert míg a „polgári ellenzék” a hatalom megszerzésére törekszik, addig ők csak a hitélet fellendítését akarják. Adott esetben azonban nem zárják ki a „nem dokumentált hírcsatorna” lehetőségét.

Az információ forrása megbízható ellenőrzött; tartalma részben ellenőrzött.

Intézkedés: folytatják a bizalmas nyomozást.

(III/III)

[ÁBTL 2. 7. 1. NOI], Összefoglaló jelentések 4-6-1982.]

2. Az 1982. évi 6. számú összefoglaló jelentésből, 1982. január 8.

7.

A SZETA vezetői f. hó 5-én értékelték „a lengyel nép megsegítésére” indított akciójuk eredményeit. Eddig kb. 150 ezer forint jött össze, és a jelentkezők 59 gyerek üdültetését vállalták.

Mivel az utóbbi napokban a jelentkezők száma csökkent, ezért a bizalmas nyomozás alatt álló dr. K. [Krassó] György a következőt javasolta: tájékoztassák a SZER-t [Szabad Európa Rádió] úgy, hogy „eddig többszázezer forint gyűlt össze, és 99 gyerek üdültetését vállalták”. Ezt többször mondják be, hogy nagyobb hatással legyen a gyűjtésre.

Az információ forrása megbízható, ellenőrzött; tartalma részben ellenőrzött.

Intézkedés:

- dr. K. Gy. kompromittálására operatív intézkedéseket vezetnek be.

- folytatják a bizalmas nyomozást.

(III/III)

[ÁBTL 2. 7. 1. NOI], Összefoglaló jelentés 6-7-1982.]

3. Az 1982. évi 7. számú összefoglaló jelentésből, 1982. január 11.

3.

Korábbi napi jelentéseinkben szerepelt, hogy „ellenzéki személyek két újabb szamizdat kiadvány – „Kisúgó” és „Beszélő” – terjesztését kezdték el.

A bizalmas nyomozás alatt tartott K. György író szerint a „Kisúgó” könnyű fajsúlyú információkat juttat el olvasóihoz. A cím azt akarja szuggerálni, hogy ahol besúgó van, ott kisúgónak is lennie kell, másrészt pedig arra utal, hogy „csak súgva beszélhet az, akinek erre nincs engedélye”.

A „Beszélő” komoly elvi cikkeket fog közölni, de megjelentet a szerkesztőségek által visszaadott írásokat is.

A kiadványok stencil-sokszorosítással készülnek, és postán vagy „névtelen összekötőn” (diákok?) keresztül jutnak el kizárólag meghatározott személyekhez.

Az információ forrása megbízható, ellenőrzött; tartalma részben ellenőrzött.

Intézkedés: folytatják a bizalmas nyomozást.

(III/III)

[ÁBTL 2. 7. 1. NOI], Összefoglaló jelentés 7-3-1982.]

4. Az 1982. évi 7. számú összefoglaló jelentésből, 1982. január 11.

4.

A SZETA-nak a lengyelek megsegítésére szervezett akciójában résztvevő dr. K. György elégedett az eddigi eredményekkel, de sajnálja, hogy az adományozás céljából nála jelentkezett mintegy 80 személy közül csak egy volt „ellenzéki”. A támogatók között található kőfaragó, segédmunkás, irodalomtörténész, zeneszerző stb.

Az adományozókról K. [Kerényi] Grácia vezet nyilvántartást.

Az információ forrása és tartalma megbízható, ellenőrzött.

Intézkedés: folytatják a bizalmas nyomozást.

(III/III)

[ÁBTL 2. 7. 1. NOI], Összefoglaló jelentés 7-4-1982.]

5. Az 1982. évi 9. számú összefoglaló jelentésből, 1982. január 13.

10.

A budapesti iraki nagykövetség nagy mennyiségű arab nyelvű propagandaanyagot kapott. Az anyagok az Iraki Kommunista Párt vezetőinek erkölcsi és politikai lejáratását célozzák, név szerint megrágalmazva őket magánéletükben és közélet tevékenységükben.

A propagandaanyagot az itt élő arab személyek körében terjesztik, amihez a magyar KÜM-től [Külügyminisztérium] nem kértek engedélyt.

Az információ forrása és tartalma megbízható, ellenőrzött.

Intézkedés: tájékoztatják a Külügyminisztériumot.

(III/II)

[ÁBTL 2. 7. 1. NOI], Összefoglaló jelentés 9-10-1982.]

6. Az 1982. évi 10. számú összefoglaló jelentésből, 1982. január 14.

8.

1981. december 20-án a Budapest, II. kerület Bogár utcai „repülő-egyetem” Sz. [Szabó] Miklós történész mintegy 25-30 fő előtt megtartotta újabb előadását. Az előadás első felében a Szolidaritás II. kongresszusának eseményeit ismertette, majd rátért a jelenlegi lengyelországi helyzetre.

Felhasznált információit a SZER adataiból merítette, és azt találgatta, hogy milyen komoly lehet az ellenállás a „katonai junta” intézkedéseivel szemben. A várható megoldásra három alternatívát lát: a szükségállapot addig fennmarad, amíg a munkások ellenállását véglegesen le nem törlik; a munkások ellenállása látszólag „elül, a katonai junta feloldja a szükségállapotot, és akkor kezdődik minden előlről”; tárgyalás a „junta” és a Szolidaritás között.

A jelzett helyen Sz. Miklós a következő előadását f. hó 4-én tartotta volna, de nem jelent meg. A lakás gazdája elmondta, hogy Sz. Miklós szilveszterkor Szlovákiába utazott. A jelenlévők ekkor találgatásokba kezdtek: „lehet, hogy a Szlovák Belügyminisztérium letartóztatta Sz. Miklóst”.

Az információ forrása és tartalma megbízható, ellenőrzött.

Intézkedés: jelentik a BM III/III Csoportfőnökségnek.

(BRFK)

[ÁBTL 2. 7. 1. NOI], Összefoglaló jelentés 10-8-1982.]

7. A III/III. Csoportfőnökség 1982. évi 8. számú jelentéséből, 1982. január 14.

5.

A szerv hírforrása szerint műszaki egyetemi hallgatók körében felmerült, hogy az 56-os jelszót, most új megfogalmazásban kellene kiadni: „márciusban újra kezdenénk” (MUK).

Nagy az elégedetlenség a jelzett egyetemisták körében, mert a műszaki értelmiség jelenleg „háttérbe szorul”, nincs műszaki működési területük és megfelelő keresetük. Ezért mennek el tévészerelőnek, autójavítóknak stb. A megoldást a „lengyel út” követésében látják.

Az információ forrása megbízható, ellenőrzött; tartalma nem ellenőrzött.

Intézkedés: az információt ellenőrzik.

[ÁBTL 2. 7. 1. NOIJ, III/III 8-5-1982.]

8. Az 1982. évi 13. számú összefoglaló jelentésből, 1982. január 18.

6.

F. hó 14-én lezajlott Bali Sándor volt politikai elítélt temetése. A szertartáson kb. 200 személy vett részt, főleg volt ellenforradalmárok és a „belső ellenzék” képviselői.

Rácz Sándor a tervezett nekrológot a szerv intézkedésének hatására nem mondta el, így a temetés a katolikus egyház szertartása szerint zajlott le. Az egybegyűltek végül elénekelték a Szózatot és a Himnuszt.

Az elhunyról Krassó György nekrológot írt, s azt a „hangoskodó” fn. [fedőnevű] bizalmas nyomozás célszemélyének közvetítésével eljuttatta a SZER-hez, ahol azt a temetés napján ismertették. A szöveg Bali „dicsőséges forradalmár” életét méltatta.

Az információ forrása és tartalma megbízható ellenőrzött.

Intézkedés: folytatják a bizalmas nyomozást (III/III)

[ÁBTL 2. 7. 1. NOIJ, Összefoglaló jelentés 13-6-1982.]

9. Az 1982 évi 15. számú összefoglaló jelentésből, 1982. január 20.

3.

A Szolnok megyei RFK áb [állambiztonsági] szerve „Amatőrök” fedőnéven bizalmas nyomozást folytat M. Tibor [Molnár Tamás] 26 éves foglalkozás nélküli és B. [Bokros] Péter 24 éves dekoratőr, szolnoki lakosok ellen, fiatalokat tömörítő, társadalomra veszélyes csoportosulás gyanúja miatt. A csoport tagjai egyénieskedő, végletekig szélsőséges, a kultúrpolitikával szembeforduló előadásokat, kiállításokat rendeznek. (A Fiatal Művészek Klubjában a múlt év novemberében tartott „előadásuk” közben egyik társukat megsebesítették, a színpadon állatokat ölnek meg stb.)

A feldolgozó munka során a szerv birtokába került az M. Tibor és társai által szerkesztett, „Inconnu Group” című, ofszet eljárással előállított könyv. A könyv 150 példányban készült, a szerv előtt még ismeretlen nyomdában.

A könyvben a csoport anarchistának vallja magát. Szerintük a művészetnek, ha fenn akar maradni, le kell mondania a megbékélésről. „Forradalmat”, partizánharcot hirdetnek meg a fennálló magyarországi viszonyok ellen. Ennek során az „utcai harc sajátos, hibernált” formáját akarják gyakorolni.

Az információ forrása és tartalma megbízható, ellenőrzött.

Intézkedés:

- jelentették a BM III/III Csoportfőnökségnek
- a kiadványról tájékoztatják az MSZMP Szolnok megyei Bizottságának első titkárát.
- folytatják a bizalmas nyomozást.

(Szolnok megye)

[ÁBTL 2. 7. 1. NOIJ, Összefoglaló jelentés 16-8-1982. Az eredeti jelentésben M. Tibor Molnár Tamás (Mezőtúr, 1955. IX., Szabó Iлона] néven szerepel (ÁBTL 2.7.1 NOIJ, Szolnok megye 5-1982.). A jelentésen kézzel írva az alábbi szöveg olvasható: „Az ügy további felderítésébe kapcsolódjon be az illetékes közp. szerv is.”]

10. Az 1982. évi 16. számú összefoglaló jelentésből, 1982. január 21.

8.

A budapesti iraki nagykövetség egyik diplomatája a szerv hírforrásának elmondta: Irak arra készül, hogy totálissá tegye az Irán elleni háborút, és azt kiterjessze gazdasági szférára is. Ennek megfelelően gazdasági bojkottot tervez Irán ellen, és ebbe Magyarországot is szeretné bevonni oly módon, hogy „túlfizetné” az Iránnak szánt magyar árukat, és nagyszabású gazdasági megrendelésekkel fejlesztené a magyar-iraki gazdasági kapcsolatokat.

A diplomata szerint a magyar-iraki politikai kapcsolatok érezhetően romlanak. Szaporodnak az iraki diplomatákat érő provokációk. Úgy érzik: egyre szorosabb a magyar hatóságok megfigyelő, ellenőrző tevékenysége.

Megjegyzés: a hírforrás az információról tájékoztatta Veres Péter külkereskedelmi miniszter elvtársat, és tervezi dr. Berecz János elvtárs tájékoztatását.

Az információ forrása megbízható, ellenőrzött; tartalma nem ellenőrzött.

Intézkedés: részletesen tájékoztatják a BM III/I. Csoportfőnökséget.
(III/II)

[ÁBTL 2. 7. 1. NOIJ, Összefoglaló jelentés 16-8-1982. A jelentésen kézzel írva az alábbi szöveg olvasható: „Ez ügyben kérek külön jelentést is és javaslatot mielőbb.”]

11. Az 1982. évi 18. számú összefoglaló jelentésből, 1982. január 25.

12.

A Vörös Brigádok szervezet James Dozier tábornokot január 12-én vagy 13-án állítólag a libanoni Tyr város melletti palesztin támaszpontra szállította.

A terroristák még nem döntötték el, hogy maguk ítélik-e a tábornok felett, vagy esetleg átadják a palesztinoknak. Ha ez utóbbi megoldásra kerülne sor, akkor a palesztinok megpróbálnák kicserélni őt a néhány héttel ezelőtt az USA-ból Izraelbe szállított palesztin Ziad Abu Ain-ért, akinek a tárgyalása most folyik Jeruzsálemben.

A CIA-nak is tudomása van a tábornok hollétéről, ezért január 15-én Bejrútba érkezett egy 40 fős amerikai kommandó-alakulat, hogy megkísérelje Dozier kiszabadítását.

Az információ forrása megbízható, ellenőrzött; tartalma nem ellenőrzött.

Intézkedés: tájékoztatják a BM III/II és az MNVK/2 Csoportfőnökséget, valamint a baráti szerveket.
(III/I)

[ÁBTL 2. 7. 1. NOIJ, Összefoglaló jelentés 18-12-1982.]

12. A III/I. Csoportfőnökség 1982. évi 18. számú jelentéséből, 1982. január 27.

4. TK-12-14

A ghánai puccsot követő napokban egy hamburgi magánklinikán megjelent Ghána bonni nagykövetségének egyik diplomatája három férfival, és követségi megbízás alapján azt kérte, hogy a vele érkezett személyeken plasztikai műtétet hajtsanak végre. A műtétek magas honoráriumát a diplomata előre kifizette.

Két férfin arcfelvarrást, a harmadikon orrplasztikai műtétet hajtottak végre.

A hírforrásnak lehetősége van az ügyben további információk szerzésére.

Intézkedés:

- Tájékoztatjuk a baráti szerveket és a BM. III/II. Csőfőnökséget [Csoportfőnökséget]
- További intézkedéseket vezetünk be az értesülés ellenőrzésére, illetve kiegészítésére.

[ÁBTL 2. 7. 1. NOIJ, III/I. 18-4-1982.]

13. A III/III. Csoportfőnökség 1982. évi 16. számú jelentéséből, 1982. január 27.

Az MNK Belügyminiszterének meghívására, 1982. január 27-30. között hazánkba érkezik Barzan Ibrahim Al-Takriti, az Iraki Köztársaság Forradalmi Parancsnoki Tanácsa mellett működő Általános Hírszerző Szolgálat vezetője, a Forradalmi Parancsnokság tagja és kísérete.

[ÁBTL 2. 7. 1. NOIJ, III/III. 16-1982.]

14. Az 1982. évi 25. számú összefoglaló jelentésből, 1982. február 2.

10.

A szerv adatai szerint a budapesti művelődési objektumokban CB-klubok alakulnak, s ott részükre működési feltételeket biztosítanak. 1982. január 26-án a Hotel Ifjúságban megtartotta alakuló ülését az országos hatáskörrel működni kívánó CB-egyesület. A közlekedésügyi és postaügyi miniszter elvtárshoz levelet intéztek, melyben bejelentik az országos CB-egyesület szervezését, és közlik a CB-klubok jegyzékét.

A szervnek adatai vannak arra vonatkozóan is, hogy egyes CB-rádiók több esetben nem tartották be a forgalmazás szabályait. Néhányan Ausztriával tartanak kapcsolatot CB-rádión keresztül. Előfordult, hogy a SZER adását sugározták az éterbe, vagy tájékoztatták egymást a rendőri radar ellenőrző pontok helyéről.

Az információ forrása megbízható, ellenőrzött.

Intézkedés: jelentik a BM III/II Csoportfőnökségnek (BRFK)

[ÁBTL 2. 7. 1. NOIJ, Összefoglaló jelentés 25-14-1982. A jelentésen kézzel írva az alábbi szöveg olvasható: „A III/5 osztály készítsen ismét jelentést a forgalmazás rendjéről. A BRFK ill. a III/II ellenőrizze milyen jogalapja van ennek a klubnak.”]

15. Az 1982. évi 9. számú Heves megyei Rendőrkapitányság Állambiztonsági Szerv jelentéséből, 1982. február 5.

1. hm-12-14. te-12-13

Lékai László bíboros, esztergomi érsek nem népszerű a papság között. Illetéktelen beleszólásai az egyházmegyék dolgaiba, meggondolatlan, előkészítetlen intézkedései miatt erőteljes tendencia kezd ellene kialakulni.

A Budapesten működő lelkészek körében észrevehető ellenszenv kezd áttérjedni a vidéki papságra is. Tekintélyének nem használt, hogy meggondolatlanul vizsgálatot rendelt el Bulányi ellen, melyből Bulányi került ki győztesen.

A bizottság — melynek tagjai között ott volt Vanyó László, Gál Ferenc, Rózsa Huba — azt akarta rábizonyítani Bulányira, hogy tanai nem egyeznek a hivatalos vatikáni tanokkal.

Bulányi „radikális egyházi szervezetet” vetített előre, mely abban az időben válna aktuálissá, amikor olyan kevés pap lesz, hogy a hívek magukat kormányozzák.

Írásban adott válaszainak összeállításából kitűnik, hogy nem egyedül készítette el, hanem hozzáértő szakemberek segítségével, akik jártasak a teológiában. Ezek a vizsgálóbizottság előtti viselkedésre is kioktatták. Arra, hogy tanrendszerére terelje a figyelmet, mert emiatt nem lehet elítélni. Bulányi „mindent visszavert”. A papi közvélemény nem egységes álláspontot képvisel az üggyel kapcsolatban.

Intézkedés:

Tájékoztatjuk a BM III/III-1 osztályt.

[ÁBTL 2. 7. 1. NOI], Heves megye 9-1-1982.]

16. Az 1982. évi 33. számú összefoglaló jelentésből, 1982. február 12.

5.

A Jehova Tanúi elnevezésű illegális vallási szekta f. hó 7-én D. Imréné kiskunfélegyházi lakásán összejövetelet tartott, mintegy 100 résztvevővel.

Ennek során a Vének Tanácsának 6 tagja tartott előadást az „Órtorony” című jehovista folyóirat egyik cikke alapján. Az előadók az ENSZ háborúellenes törekvéseinek kudarcát, az újabb világháború elkerülhetetlenségét hangoztatták. Ezzel hozták összefüggésbe a lengyelországi helyzetet is, amely véleményük szerint háborúhoz vezet.

Következtetéseiket úgy csoportosították, hogy azok hitelveiket erősítsék, a közeli világvége bekövetkezését valószínűsítsék.

A vezetők bátorították a szekta tagjait – főként a nőket – a további szervező munkára. Az információ forrása megbízható, ellenőrzött; tartalma részben ellenőrzött.

Intézkedés: - jelentik a BM III/III Csoportfőnökségnek

- a gyülekezet tevékenységét operatív úton tovább ellenőrzik.

(Bács-Kiskun megye)

[ÁBTL 2. 7. 1. NOI], Összefoglaló jelentés 33-5-1982.]

17. Az 1982 évi 33. számú összefoglaló jelentésből, 1982. február 12.

13.

A budapesti iraki nagykövetség fedése alatt működő hírszerző rezidentúra tudomás aszerint Rahim Adzsima iraki kommunista vezető és felesége, valamint Talabani kurd vezető csoportjának több tagja Magyarországon tartózkodik.

Az információ forrása megbízható, ellenőrzött; tartalma nem ellenőrzött.

Intézkedés: tájékoztatják a BM III/III. Csoportfőnökséget.

(III/II)

[ÁBTL 2. 7. 1. NOI], Összefoglaló jelentés 33-13-1982.]

18. A BRFK Állambiztonsági Szerve 1982. évi 18. számú jelentéséből, 1982. február 17.

2. HK

A Népi Szocialista Líbiai Arab Jamahirijy [Jamahiriyah] Budapesti Népi Irodája terjeszti Muammar al-Kaddáfi által írt „Zöld Könyv”-et. Tudomásunk szerint eddig a Bánki-, az Ybl- és a Könnyűipari Műszaki Főiskolák portáira szállítottak (gépkocsival) egy-egy tízkötetes csomagot. A csomagokhoz kísérő levelet készítettek, melyet Said Shenfir a tájékoztatásügyi osztály vezetője írt alá. A könyv Kaddáfi sajátos filozófiai fejtegetéseit tartalmazza a néphatalom, a szocializmus és a forradalmi bázis problémájáról. A filozófiai fejtegetés nélkülözi a marxizmust. Pl.: „A pártrendszer abortálja a demokráciát.” „Aki pártot alakít áruló!” „Nincs képviselő a nép helyett! A képviselőt csalás!”

Intézkedés:

A könyveket hivatalos kapcsolatunk segítségével begyűjtjük. Tájékoztatjuk a BM III/III-2. Osztályt.

[ÁBTL 2. 7. 1. NOI], BRFK 18-2-1982.]

19. Az 1982. évi 39. számú összefoglaló jelentésből, 1982. február 22.

7.

A szerv adatai szerint Budapestre érkezett két iraki személy, akik a Magyarországon tartózkodó kurdok ellen megtorló akciót terveznek végrehajtani.

Az akciót úgy akarják beállítani, mintha azt az Iraki Kommunista Párt tagjai követték volna el. Egyelőre két „célszemélyűk” nevét ismerik.

Az információ forrása megbízható, ellenőrzött; tartalma nem ellenőrzött.

Intézkedés:

- ellenőrzik az információt;
- tájékoztatják a BM III/II Csoportfőnökséget;
- a két személy operatív úton biztosítják.

(III/III)

[ÁBTL 2. 7. 1. NOI], Összefoglaló jelentés 39-7-1982.]

20. A III/II. Csoportfőnökség 1982. évi 39. számú jelentéséből, 1982. február 24.

12. Tárgy: Iraki miniszter várható látogatása

Irak budapesti nagykövetségéről származó információ szerint Magyarországra látogat Sadon Shaker iraki belügyminiszter, aki tagja a Forradalmi Parancsnoki Tanácsnak és a Baath Párt legfelső vezetésének is. Korábban az Általános Hírszerző Parancsnokság vezetője volt.

Intézkedés: A III/II-9. Osztály tájékoztatja a III/I. Csoportfőnökséget, a III/II-4. Osztály pontosítja az információt.

Forrás: tmb.

Forrás minősítése: ellenőrzött

Információ: nem ellenőrzött

Keletkezési idő: 1982. február 23.

Érvényességi idő: 1982. április

Keletkezés szaka: bizalmas nyomozás

[ÁBTL 2. 7. 1. NOI], III/II. 39-12-1982.]

21. A III/III. Csoportfőnökség 1982. évi 29. számú jelentéséből, 1982. február 24.

2. HMB-12-12

A budapesti felsőoktatási intézmények hallgatói körében nyugtalanságot keltett, hogy késik a február 1-től érvényes új állami támogatási rendszer bevezetése. Feszültséget okoznak azok a hírek, hogy az ösztöndíj-keretösszegek csökkennek, a kollégiumi térítési díjak emelkednek.

A fentiek alapján többen megkérdőjelezzik az intézkedések életkörülmény-javító hatását. Az információ forrása és tartalma megbízható, ellenőrzött.

Intézkedés: a feszültségcöccök felderítése után szignalizálnak az egyetemek párt- és állami vezetőinek, illetve a Művelődési Minisztériumnak.

[ÁBTL 2. 7. 1. NOI], III/III. 29-2-1982.]

22. A BRFK Állambiztonsági Szerve 1982. évi 22. számú jelentéséből, 1982. február 26.

1. ATA

A VIDEOTON Elektronikai Vállalat székesfehérvári törzsgyára tárgyalásokat folytat az amerikai CONTROL DATA Corporation (CDC) ausztriai leányvállalatával, Cyber típusú számítógép vásárlása ügyében. A CDC képviselői a legutóbbi megbeszélésen tájékoztatták a VIDEOTON-t, hogy az USA Kereskedelmi Minisztériuma a CDC Export-Licenc irodának visszaadta a Cyber engedélyezési dossziét. Indokuk az volt, hogy a VIDEOTON „rendezetlen ügyei” (embargó kijátszó importok beszerzési csatornái), valamint amerikai nemzetbiztonsági szempontok miatt „nem lehet ilyen áru címzettje”. A Kereskedelmi Minisztérium megjegyzésében utalt arra, hogy amennyiben a magyar vállalat „rendezetlen ügyeit” felszámolja, felszólítja a CDC-t az engedélyeztetési eljárás ismételt beindítására.

Megjegyzés:

Előzmény szerepel az 1981. VIII. 31-i 146 sz. napi információs jelentésünkben.

Intézkedés:

A BM III/II-6. és BM III/II-9. Osztályt tájékoztatjuk.

[ÁBTL 2. 7. 1. NOI], BRFK 22-1-1982.]

23. Az 1982. évi 46. számú összefoglaló jelentésből, 1982. március 3.

6.

Csizmadia Gábor budapesti lakost, a Bulányi-féle bázisközösség tagját, február 24-én előzetes letartóztatásba helyezték, sorkatonai szolgálat megtagadása miatt. A csoportosulásból nevezett a hetedik, aki – lelkiismereti okokra hivatkozva – megtagadja a katonai szolgálat teljesítését.

Az információ forrása megbízható, ellenőrzött; tartalma részben ellenőrzött.

Intézkedés: a vizsgálatokhoz szükséges segítséget megadják az illetékes katonai ügyészségnek.

(III/III)

[ÁBTL 2. 7. 1. NOI], Összefoglaló jelentés 46-6-1982.]

24. A III/II. Csoportfőnökség 1982. évi 44. számú jelentéséből, 1982. március 4.

5. Tárgy: Rendkívüli esemény

1982. március 2-án a késő esti órákban a budapesti iraki nagykövetség rendőri védelmet kért a Külügyminisztériumtól, mivel ismeretlen telefonálók a követség felrobbantásával fenyegetőztek. Az objektum biztosítását a rendőri szervek végrehajtották, amely jelenleg is tart.

Az eset kiváltó oka az volt, hogy az iraki nagykövetség gépkocsijával rendelkező arab személy 2-án 19,30 órakor az Abbáziánál erőszakkal a követség épületébe hurcolta Ahmed Selman Talal kommunista iraki állampolgárt, aki az MSZMP KB. Külügyi Osztályának hozzájárulásával kapott Magyarországon letelepedési engedélyt.

A.S.T. kb. egy hónappal ezelőtt az Abbáziánál politikai ügyben összevitakozott az iraki konzullal, aki megfenyegette őt, hogy viselkedésének súlyos következményei lesznek.

Ismereteink szerint A.S.T. jelenleg is az iraki nagykövetség fogja.

Intézkedés: Az ügygel kapcsolatban a belügyi és rendőri szervek a szükséges intézkedést megtették.

Az anyagból központi tájékoztató készült.

Forrás: BM. főügyelet

Forrás minősítése: ellenőrzött

Információ: ellenőrzött

Keletkezési idő: 1982. március 2-3.
Érvényességi idő: folyamatos
Keletkezés szaka: bizalmas nyomozás

[ÁBTL 2. 7. 1. NOIJ, III/II. 44-5-1982.]

25. Az 1982 évi 48. számú összefoglaló jelentésből, 1982. március 5.

8.

Bulányi György szamizdazként terjesztett, egyházi témájú írásának egy példánya eljutott Lékai László bíborshoz is. Lékai az írást felháborítósnak tartja és Bulányi felelősségre vonását tervezi.

Az információ forrása megbízható, ellenőrzött; tartalma részben ellenőrzött.

Intézkedés: intézkednek a Bulányival folytatandó beszélgetés tartalmának mielőbbi megismerésére és a személyét elmarasztaló álláspontterjesztésére.

(III/III)

[ÁBTL 2. 7. 1. NOIJ, Összefoglaló jelentés 48-8-1982.]

26. A III/II. Csoportfőnökség 1982. évi 47. számú jelentéséből, 1982. március 10.

4. Tárgy: Iraki állampolgár fogva tartása

Előzmény: III/II. Csf. 1982. 03. 04-i 44/5. sz. NOIJ.

Talal Ahmed Salmant, akit 1982. március 2-a óta az iraki nagykövetség épületében fogva tartottak, 1982. március 5-én délután 15.00 órakor — miután a KÜM-ben az iraki ügyvivőt felszólították — a Külügyminisztérium és a Belügyminisztérium illetékeseiből álló bizottság a külképviselet épületében átvette, majd orvosi vizsgálatra szállította.

Megállapítást nyert, hogy Salmant tetteleg bántalmazták, de súlyosabb sérülést nem szenvedett.

Az orvosi vizsgálatot követően meghallgatták Salmant, aki részletesen elmondta elrablásának, fogva tartásának, kihallgatásának körülményeit. Ebből megállapítást nyert, hogy az irakiak Salmant az IKP-ról, kommunista múltjáról, jelenlegi tevékenységéről, pártmegbízatusairól, kapcsolatairól és az IKP egyes tagjairól faggatták. Állítása szerint nem szolgáltatott ki adatokat az irakiaknak.

Meghallgatása után Salman családjával együtt állandó letelepedési helyére — Keszthelyre — utazott.

Intézkedés: A III/II-4. Osztály intézkedett az iraki követségi objektumok fokozott rendőri biztosítására, a kiszabadulás híreinek gyors elterjesztésére az irakiak körében, valamint összefoglaló jelentést készítenek az eseményről.

A III/II-9. Osztály tájékoztatót készített a párt és a kormány illetékes vezetői számára, valamint az információt felhasználta a központi tájékoztatóhoz.

Forrás: operatív tiszt

Forrás minősítése: ellenőrzött

Információ: ellenőrzött

Keletkezési idő: 1982. március 6.

Érvényességi idő: 1982. március 5.

Keletkezés szaka: bizalmas nyomozás

[ÁBTL 2. 7. 1. NOIJ, III/II. 47-4-1982.]

27. A III/II. Csoportfőnökség 1982. évi 47. számú jelentéséből, 1982. március 10.

5. Tárgy: A baathista diákok tájékoztatása Salman fogva tartásáról

Március 4-én összehívták a baathista diákokat, aspiránsokat és arról tájékoztatták őket, hogy Salmant, mint a követséget megtámadó csoportok vezetőjét a kapunál támadt verekedés során rántották be a képviselőre. Közölték továbbá, hogy Salmant Irakba szállítják, ahol felelősségre vonják.

A párttagokat utasították, hogy az ügyről csak a tájékoztatás alapján nyilatkozhatnak.

Al-Janabi ügyvivő bizalmasan közölte, hogy március 5-én a magyar Külügyminisztériumban „nagyon kínos helyzetben volt”, s ezért kellett beleegyeznie Salman szabadon bocsátásába.

Intézkedés: -

Forrás: tmb.

Forrás minősítése: ellenőrzött

Információ: ellenőrzött

Keletkezési idő: 1982. március 8.

Érvényességi idő: 1982. március

Keletkezés szaka: bizalmas nyomozás

[ÁBTL 2. 7. 1. NOI], III/II. 47-5-1982.]

28. A III/II. Csoportfőnökség 1982. évi 47. számú jelentéséből, 1982. március 10.

6. Tárgy: iraki csoport magyarországi tevékenysége

A budapesti iraki nagykövetség rendelkezésére áll egy kb. 25 fős brigád, amelynek célja a „politikai ellenzék” megfélemlítése. A brigád tagjai hazánkba beutazó és különböző jogcímenek itt-tartózkodó iraki állampolgárok. A brigád tagjai az arabok által látogatott szórakozóhelyeket kisebb csoportokban felkeresik és a rendszer ellenségeit provokálják, megverik. Több, IBUSZ-lakásban élő, irakit megtámadtak, megverték és házkutatást tartottak. Ellenfeleiket minden esetben halálosan megfenyegetik, ha az eseményt jelenteni merik a rendőrségnek

Az információ forrása megbízható, ellenőrzött, tartalma nem ellenőrzött.

Intézkedés: Megkísérik a brigád tagjainak felderítését.

(III/II)

[ÁBTL 2. 7. 1. NOI], III/II. 47-6-1982.]

29. Az 1982. évi 52. számú összefoglaló jelentésből, 1982. március 11.

6.

Bulányi György ismételtelen nem jelent meg a Lékai László bíboros vezette bizottság előtt, hanem írt egy levelet, amelyben közölte, hogy ő és hívei nem mondanak le eddigi tevékenységük folytatásáról és elveik írásbeli terjesztéséről. Továbbra is elutasítják a katonai szolgálatot, és erről vallott felfogásukat semmilyen erőszak hatására nem adják fel.

Az információ forrása és tartalma megbízható, ellenőrzött.

Intézkedés: operatív úton segítik és befolyásolják a folyamatban levő egyházkormányzati eljárást.

(III/III)

[ÁBTL 2. 7. 1. NOI], Összefoglaló jelentés 52-6-1982.]

30. Az 1982. évi 55. számú összefoglaló jelentésből, 1982. március 16.

7.

Az 1848-49-es emlékhelyeken szervezett március 15-i ünnepek mind a fővárosban, mind a vidéki városokban rendben lezajlottak. A rendezvények helyszínén, azok lezajlása idején rendkívüli esemény nem történt, rendőri beavatkozás nem vált szükségessé.

Március 15-én 11 és 13 óra között a Petőfi-szobornál, általában 4-500 főnyi tömeg tartózkodott. 4-5 fiatal – köztük gyerekek is – elszavalták a Nemzeti Dalt, amelynek refrénjébe a jelenlévők is bekapcsolódtak. Többször elénekelték a Szózatot és elhangzott a „székely himnusz” is. A kezdeményezők és céljaik felderítésére az intézkedések folyamatban vannak.

Az ún. „háziügyetem” soros hétfői foglalkozása 30-35 fő jelenlétében az esti órákban a szokott módon lezajlott. Az ünnepekkel kapcsolatban még utalások sem hangzottak el.

A sajtóban meghirdetett – de technikai okokra hivatkozva elhalasztott – Hobo koncertre néhány csoportban érkeztek a fiatalok a BME „E” Klubjába. Az udvarias felvilágosítás után, a helyzetet tudomásul véve, a fiatalok rendben eltávoztak.

A további rendezvények biztosítását – a jóváhagyott intézkedési terv alapján – folytatják. (III/III)

[ÁBTL 2. 7. 1. NOIJ, Összefoglaló jelentés 55-7-1982.]

31. Az 1982. évi 57. számú összefoglaló jelentésből, 1982. március 18.

10.

Fónay Jenő (F-dossziés) Lázláng címen megírta visszaemlékezéseit az ellenforradalomról és az utána következő időszakról. Az előszót dr. K. [Krassó] György írta.

Fónay a kézirat egy példányát tavaly átadta a Magvető Könyvkiadónak, de az a kiadást megtagadta. Nevezett ezután a kézirat 1-1 példányát – ismeretlen módon – kijuttatta Svájcba és az NSZK-ba. Azt tervezi, hogy visszaemlékezéseit – mivel eddig nem talált rá kiadót – samizdatként fogja terjeszteni.

Az információ ellenőrzött.

Intézkedés:

- tájékoztatják a BRFK áb szervét;
- tájékoztató jelentést készítenek.

(III/III)

[ÁBTL 2. 7. 1. NOIJ, Összefoglaló jelentés 57-10-1982.]

32. A III/I. Csoportfőnökség 1982. évi 56. számú jelentéséből, 1982. március 19.

3.

A Külügyminisztérium Műszaki Osztálya az utóbbi időben több olyan elektronikus alkatrész beszerzését kérte kölni külképviseletünktől, amelyek embargós listán vannak. Az egyik ilyen rendelés során az Enatechnik cég düsseldorfi irodája közölte, hogy a megrendelt alkatrészek a szocialista országokba nem szállíthatók, így nincs módjuk azokat eladni a nagykövetségeknek sem.

A rendelést végül személyes átvétel, készpénzfizetés és név nélküli számla kiállítása mellett teljesítették.

Intézkedés:

Tájékoztatjuk a BM III/II. Csoportfőnökséget.

[ÁBTL 2. 7. 1. NOIJ, III/I. 56-3-1982.]

33. A III/II. Csoportfőnökség 1982. évi 57. számú jelentéséből, 1982. március 24.

4. Tárgy: Budapesti zsidók körök várható tiltakozása

Héber Imrét a MIOK elnökét és dr. Salgó László főrabbit többen tiltakozásra szólították fel levélben, mert a Katona József Színház műsorán lévő „Komédiások” c. színmű a budapesti zsidók körében nyugtalanságot és felháborodást keltett (antiszemita jellegűnek tartják a szövegben előforduló több kijelentést).

Intézkedés: A III/II-9. Osztály tájékoztatja a III/III. csoportfőnökséget.

Forrás: tmb.

Forrás minősítése: nem ellenőrzött

Információ: nem ellenőrzött

Keletkezési idő: 1982. március 22.

Érvényességi idő: folyamatos

Keletkezés szaka: szűrő-kutató munka

[ÁBTL 2. 7. 1. NOI], III/II. 57-4-1982.]

34. A III/II. Csoportfőnökség 1982. évi 58. számú jelentéséből, 1982. március 25.

3. Tárgy: Iraki diplomata véleménye

A budapesti iraki nagykövetség válaszjegyzékben tájékoztatást vár a Külügyminisztériumtól, a magyar szervek Talal Ahmed Salmannal szembeni intézkedéseiről.

A nagykövet szerint a problémák alapvetően nem a Magyarországon tartózkodó iraki kommunistákkal vannak, mivel sokat tudnak szervezetükről és a vezetőket is ismerik. Fő gondot a kétes egzisztenciájú turisták, az Európában csellengő irakiak jelentik, akik magukat kommunistának kiadva szidalmazzák az iraki rendszert és az elnököt.

Intézkedés:

Forrás: tmb.

Forrás minősítése: ellenőrzött

Információ: nem ellenőrzött

Keletkezési idő: 1982. március 21.

Érvényességi idő: folyamatos

Keletkezés szaka: bizalmas nyomozás

[ÁBTL 2. 7. 1. NOI], III/II. 58-3-1982.]